

Internationalisering

A Visie en ambitie

Nederland is toonaangevend op het gebied van innovatieve, duurzame hoogproductieve en efficiënte voedselproductie. Nederland huisvest succesvolle en innovatieve agrofood bedrijven, beschikt over kennisinstellingen van wereldklasse en staat aan de Europese top van private investeringen. De export van agrofood producten is de op één na grootste ter wereld en wordt voor bijna 70% ingevuld door het MKB(+). Van doorslaggevend belang is dat wij een grote diversiteit aan (hoogwaardige) kennis hebben binnen bedrijfsleven en onderzoeksgroepen en wij niet bang zijn om over grenzen heen te stappen. Het gaat daarbij om grenzen tussen onderzoek disciplines, grenzen tussen kennisinstellingen, bedrijfsleven en overheid en nationale grenzen. Samenwerking met de disciplines van verschillende topsectoren Life Sciences, High Tech Systems, Chemie, Water en Energie en Agri & Food stellen de agrofoodsector in staat om te komen met nieuwe oplossingen die aansluiten op de uitdagingen waar we voor staan het op duurzame wijze produceren van veilige, gezonde, betaalbare voeding die aansluit op de wens van de consument in de wereld.

Door een groeiende wereldbevolking in de komende decennia wordt de agrofoodsector voor de grote uitdaging gesteld om aan de *wereldvoedselvoorziening* te kunnen voldoen. Daarmee liggen grote kansen voor Nederland op deze uitdagingen. Kernpunt van Topsector Agri&Food Internationaal is dat er straks met behulp van innovatieve Nederlandse kennis en technologie *voldoende* voedsel is voor 10 miljard aardbewoners in 2050, *verkrijgbaar* voor iedereen ongeacht socio-economische status, *voedzaam* en *veilig* en *verantwoord* geproduceerd.

De sterke Nederlandse positie op agrofood maakt Nederland bij uitstek geschikt om deze uitdagingen op te pakken. De Nederlandse agrofoodindustrie kan en moet daarom invloed uitoefenen op een gemeenschappelijke visie en aanpak in het internationale speelveld. Met deze ambitie zal Nederland wereldwijd kunnen bijdragen aan de mondiale *voedselzekerheid* én tegelijk haar eigen economie kunnen versterken.

B Innovatieopgave 2016 - 2019

Kern van de innovatieopgave voor internationaal leiderschap is het bij elkaar brengen van de Nederlandse kennis, technologie en expertises uit de 'gouden vierkant' (overheid, bedrijfsleven, kennisinstellingen en lokaal aanwezige NGO's) en het beschikbaar maken hiervan en vertalen naar internationale kansen en activiteiten. Hierbij ligt de focus op die landen waar deze Nederlandse aanpak een duidelijke meerwaarde heeft met het bedrijfsleven in de sturende positie, de overheid die faciliteert en waarbij kennisinstellingen en NGO's ondersteunen.

Topsector Agri & Food stelt voor om onderscheid te maken tussen het ontwikkelen van kennis en innovaties t.b.v. 1) investeren in opkomende markten, 2) investeren in ontwikkelingsmarkten en 3) import van grondstof- en productstromen vanuit derde landen naar de EU. Er moet meer focus komen op toegang tot betaalbare nutritionele en veilige voeding inclusief (alternatief) eiwithoudend voedsel en/of veevoeding om ze naar de vragende markten van de laagste klassen en opkomende middenklasse te

krijgen. Met lokale systeem innovatie en toepassing van ICT, met als doel de uiteinde-lijke ontwikkeling van voedselproducten en rekening houden met de sociale aspecten van de innovatie. Veel kan bereikt worden door verbetering van de agrologistiek met vooral aandacht voor *reductie van voedselverliezen*. Voor import naar Nederland ligt de focus op het reduceren van duurzaamheidsrisico's voor duurzame grondstoffen. Grondstoffen voor zowel *humane, dierlijke als biobased* toepassingen.

Tenslotte dienen voor deze export en toepassing van kennis en innovatieve technologie nieuwe strategieën ontwikkeld te worden (business modellen) om de instap voor deze complexe trajecten te verlagen. Hiermee kan de sector haar ambitie realiseren en *internationaal leiderschap* bevestigen.

C Activiteiten

Vraagsturing en geïntegreerde systeemoplossingen zullen per land en regio verschillen. De groei van de lagere- en middenklasse, beschikbaarheid van natuurlijke hulpbronnen, beschikbaarheid lokale arbeidskrachten of de mate van georganiseerde detailhandel spelen een belangrijke rol in het vraagstuk rond voedselzekerheid. In bepaalde landen kunnen agroparken of metropolitane productiesystemen een belangrijke rol spelen in een efficiënte en effectieve voedselvoorziening voor verstedelijke gebieden. In andere landen speelt juist kwaliteitsverlies door bijvoorbeeld gebrekkige infrastructuur een grote rol. Ofschoon elke land met een ketengerichte kennis- of innovatievraag de interesse van de topsector zal krijgen, zijn de focuslanden waar de Topsector Agri & Food zich actief op zal richten die landen met economische groei, groei van de voedselbehoefte, en de ambitie om in hoge mate zelfverzorgend te worden: China, Indonesië, Nigeria, Zuid-Afrika, Brazilië en Mexico. Opvallende verschuiving hierin is Rusland, dit was tot voor kort een betrouwbare partner, maar gezien de huidige politieke situatie en de boycot is dit land op dit moment geen reële partner voor innovatie samenwerking via de Nederlandse overheid. Mocht de situatie veranderen dan kan dit herzien worden.

- **Opkomende markten:** In opkomende markten als China, Brazilië en Mexico (eventueel Rusland na de boycot) ontwikkelt de behoefte en vraag naar vraag gestuurde, geïntegreerde voedselsystemen (systeemoplossingen) zich razendsnel. Het is daarvoor van belang netwerken met lokale partners op te bouwen, waarop niet alleen de grote spelers maar ook het midden en kleinbedrijf is aangesloten. Via deze netwerken wordt de marktvraag geïdentificeerd en oplossingen ontwikkeld. Ambassades spelen daarbij een centrale rol. De innovatieopgave richting opkomende markten bestaat hoofdzakelijk uit het opzetten en ontwikkelen van een kennisplatform met een verzameling adaptieve tools, concepten, modellen en scenario's om het hoogwaardige aanbod van Nederlandse producten, diensten en technologie snel en professioneel toe te kunnen passen. Met name op gebied van: verhoging productiviteit en efficiency, duurzaam- en verantwoord ondernemen in de lokale situatie, keten (her)ontwerp met aansluiting op internationale stromen, adaptieve productie- en verwerkingstechnologieën, logistieke inrichting, het verwaarden van reststromen en het toepassen van automatisering/informatisering en virtualisering.

- **Ontwikkelingsmarkten:** Analooq aan het ontwikkelen en implementeren van systeemoplossingen in opkomende markten kunnen partners uit Nederland en het doelland totaalconcepten ontwikkelen om lokale productie te helpen opschalen naar een niveau dat significant bijdraagt aan voedselzekerheid. Om productiesystemen te moderniseren, de productiviteit en efficiëntie te verbeteren en aan te laten sluiten bij lokale, regionale of internationale markten is een combinatie van kennis, ervaringsdeskundigheid en technologie nodig. Nederlandse kennis en ondernemerschap kunnen hier een uitkomst bieden. Er zal synergie gezocht worden met grote internationale initiatieven zoals de Wereldbank, CGIAR en FAO. Ook hier kan de benodigde kennis worden ontwikkeld in een verzameling tools, concepten, modellen en scenario's. Met name op gebied van technologie voor opschaling/neerschalen (frugal innovation), markttoegang, logistieke inrichting, ketenconcepten voor toegang tot eiwit en nutriënten voor de "base of the pyramid", business modellen en organisatievormen, capaciteitsopbouw en het reduceren van investeringsrisico's met nieuwe financieringsmodellen.

- **Importstromen vanuit ontwikkelingslanden naar de EU:** Het verduurzamen van de productie van agrarische grondstoffen is essentieel voor het borgen van de grondstofvoorziening in Nederland. Internationaal bedrijfsleven, overheden en consumentenorganisaties vullen duurzaamheid op verschillende wijze in. Daarom moet allereerst inzichtelijk worden gemaakt aan welke aspecten van duurzaamheid al wel wordt voldaan en welke nog niet. Ontwikkel daarom concepten en systemen om *risico's rondom niet-duurzame ketens in kaart te brengen* en op basis hiervan strategieën te ontwikkelen om bestaande ketens te monitoren. Hierdoor krijgen lokale producenten beter zicht op de duurzaamheidseisen waarop zij beoordeeld zullen worden door Nederlandse en Europese afnemers en die ook relevant zijn voor hun eigen bedrijfscontinuïteit. Hiermee kan de toegangsdrempel tot nieuwe markten worden verlaagd.

Ten tweede is het belangrijk dat de ingezette weg naar transparantie zich vertaalt naar *gestandaardiseerde* concepten en systemen. Het moet nog makkelijker worden om na te gaan hoe grondstoffen door de keten reizen, en wat er onderweg met ze gebeurt. Tenslotte is kennis nodig voor het herinrichten van bestaande ketens die aansluiten bij de vraag vanuit consumenten- en B2B-markt. Door het wereldwijd inkopen van grondstoffen en producten is veel anonimiteit in de keten gekomen. Echter, de vraag naar duurzaamheid en voedselveiligheid dwingt tot ketensamenwerking, traceerbaarheid en ketentransparantie. Dit brengt wel met zich mee dat risico's die in oude ketens waren belegd, nu opnieuw verdeeld moeten worden. Met welke economische modellen kunnen ketens opnieuw worden ingericht en waarbij de risico's duidelijk worden belegd in de nieuwe ketens?

Uit bovenstaande blijkt een duidelijke vraag naar toegepaste kennis bij het toepassen en opschalen van duurzaamheid door het verzamelen en het kunnen valideren van betrouwbare data om de duurzaamheid en veiligheid van ketens vast te kunnen stellen.

Samengevat in activiteiten:

D Ambities internationaal (EU, samenwerking internationaal)

PM

E Betrokkenheid bedrijfsleven/MKB

- Investering en/of initiatief nemen in lokale vraagarticulatie en vertaling naar marktkansen
- Het bij- en aandragen van Nederlandse oplossingsrichtingen naar lokale business cases
- Pre-competitief participeren in een platform voor publiek private samenwerking (PPS)
- Participatie, betrokkenheid en investeren in (pilot)projecten: vormgeven van adaptatie
- Implementatie van duurzaamheid in inkoopbeleid combineren met verduurzaming op de plaats van herkomst: implementatie van certificering en ketenvorming.
- Communiceren van best-practices
- Conform topsectoren beleid zal het bedrijfsleven gemiddeld over alle activiteiten 40% van de kosten bijdragen (in kind of in investeringen)

F Relaties met andere roadmaps en uitvoeringslijnen A&F

De roadmap Internationalisering is sterk gekoppeld aan de uitvoeringslijn Internationaal van de Topsector.

G Samenwerking/crossovers met andere topsectoren

Voor een integrale systeemoplossing kan niet alleen naar de Topsector Agri & Food worden gekeken, maar zal ook aansluiting gezocht worden bij andere topsectoren.

- Er ligt een heel direct verband met de Topsector Tuinbouw & Uitgangsmaterialen. Een leidend thema als voedselzekerheid betreft beide sectoren. Samen optrekken is dan ook noodzakelijk. Denk hierbij aan onderwerpen als systeemoplossingen voor verstedelijkte gebieden, het ontwikkelen van „robuuste“ gewassen, aanpak van ziekten- en plagen, teeltomstandigheden, gecombineerde teelt en landschapsontwikkeling.
- Er zijn daarnaast ook sterke verbanden met de Topsector Water. Mondiaal wordt 80% van al het zoete water gebruikt voor landbouw en de sleutel voor het aanpakken van waterschaarste ligt dan ook bij de landbouw.
- Tenslotte, maar niet de minste, is er een relatie met de Topsector Logistiek. Aansluiting van lokale op globale voedsel systemen vergt een efficiënte agrologistiek. Nieuwe efficiënte concepten kunnen in samenwerking worden ontworpen. Een onderwerp dat in een integrale systeemoplossing niet kan ontbreken.